

Osnovne klimatske karakteristike na teritoriji Srbije (standardni normalni period 1961 – 1990.)

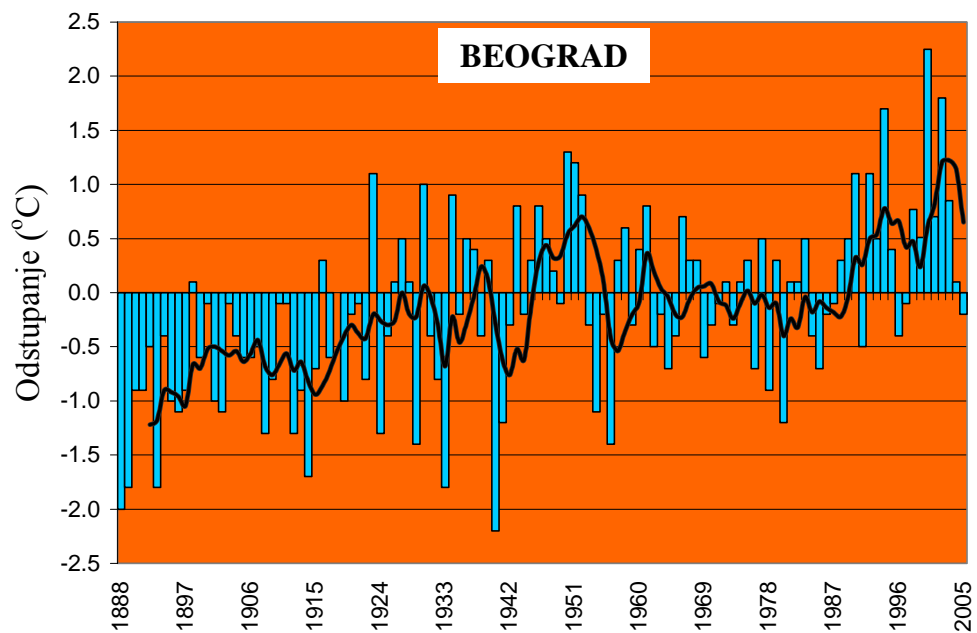
Klima Srbije se može opisati kao umereno-kontinentalna sa manje ili više izraženim lokalnim karakteristikama. Prostorna raspodela parametara klime uslovljena je geografskim položajem, reljefom i lokalnim uticajem, kao rezultatom kombinacije reljefa, raspodele vazdušnog pritiska većih razmera, ekspozicijom terena, prisustvom rečnih sistema, vegetacijom, urbanizacijom itd. Od geografskih odrednica koje karakterišu bitne sinoptičke situacije značajne za vreme i klimu Srbije treba spomenuti Alpe, Sredozemno more i Đenovski zaliv, Panonsku niziju i dolinu Morave, Karpatе i Rodopske planine kao i brdovito planinski deo sa kotlinama i visoravnima. Preovlađujući meridionalni položaj kotlina reka i ravničarski predeo na severu zemlje, omogućuju duboko prodiranje polarnih vazdušnih masa na jug.

Prosečna godišnja temperatura vazduha za period 1961–1990. za područja sa nadmorskom visinom do 300 m iznosi 10.9°C. Područja sa nadmorskom visinom od 300 do 500 m imaju prosečnu godišnju temperaturu oko 10.0°C, a preko 1000 m nadmorske visine oko 6.0°C. Na slici 1. prikazana je srednja godišnja temperatura za GMS Beograd, preko odstupanja iste od normale. Crna linija je 5-godišnji klizni srednjak, a žuti stubići su odstupanja od normale, za svaku godinu. Apsolutni maksimum temperature u periodu 1961–1990. izmereni su u julu, i kreću se u intervalu od 37.1 do 42.3°C u nižim predelima, dok se u planinskim područjima kreću od 27.6 do 34.0°C. U avgustu je takođe veoma toplo, sa izmerenim maksimalnim temperaturama u intervalu od 37.4 do 40.3°C. Apsolutne minimalne temperature registrovane su u januaru, u opsegu od -30.7 do -21.0°C u nižim predelim, dok se u planinskim područjima kreću od -35.6 do -20.6°C. Na slici 2. prikazane su razlike između srednjih maksimalnih i minimalnih temperatura za svaki mesec (obojeni stubići), dok tanke linije daju opseg apsolutnih maksimalnih i minimalnih temperatura po mesecima za tridesetogodišnji period. Slika je urađena na osnovu dnevnih izveštaja sa GMS Beograd, iz perioda 1971–2000.

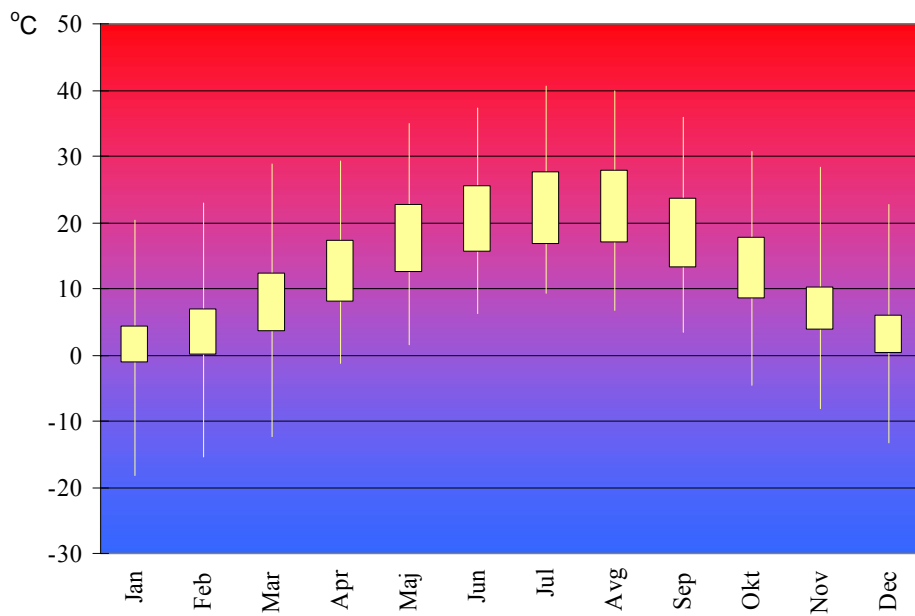
Godišnje sume padavina u proseku rastu sa nadmorskom visinom. U nižim predelima godišnja visina padavina se kreće u intervalu od 540 do 820 mm. Područja sa nadmorskom visinom preko 1000 m prosečno imaju 700 do 1000 mm padavina, a neki planinski vrhovi na jugozapadu Srbije obilnije padavine do 1500 mm. Veći deo Srbije ima kontinentalni režim padavina, sa većim količinama u toplijoj polovini godine, izuzev jugozapadnih krajeva gde se najviše padavina izmeri u jesen. Najkišovitiji je juni, kada u proseku padne 12 do 13% od ukupne godišnje sume padavina. Najmanje padavina imaju meseci februar i oktobar. Pojava snežnog pokrivača karakteristična je za hladniji deo godine od novembra do marta, a najveći broj dana sa snežnim pokrivačem je u januaru.

Godišnje sume trajanja sisanja Sunca kreću se u intervalu od 1500 do 2200 sati godišnje.

Prizemna vazдушna strujanja su u velikoj meri uslovljena orografijom. U toplijem delu godine preovlađuju vetrovi sa severozapada i zapada. Tokom hladnijeg dela godine dominira istočni i jugoistočni vetar–košava. U planinskim oblastima na jugozapadu Srbije preovlađuju vetrovi sa jugozapada.

Slika 1. Odstupanje srednje godišnje temperature u periodu 1888-2005. u Beogradu, od normale. Referentni period je 1961-1990.

Slika 2. Opseg srednjih i apsolutnih mesečnih maksimalnih temperatura u Beogradu. Referentni period je 1971-2000.